

INSON HUQUQ VA ERKINLIKLARINI TA'MINLASHDA MILLIY HUQUQ TIZIMINING AHAMIYATI

Ismetov Axmet Jalgasovich

Yuridika fakulteti tyutori, Qoraqalpoq Davlat Universiteti

<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.8073815>

ARTICLE INFO

Received: 15th June 2023

Accepted: 22th June 2023

Online: 23th June 2023

KEY WORDS

Konstitutsiya, huquq, erkinlik, vazifalar, jamiyat, fuqarolar.

ABSTRACT

Milliy huquq tizimi insonlarni adolatli sudga chaqirish, hayotini muhofaza qilish, tenglikni ta'minlash, adolat va demokratiya prinsiplariga rioya qilish, va insonlarning erkinligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan qo'llanmalarni tuzadi. Bu tizim insonlarga huquq va erkinliklarini ta'minlashda yordam beradi va ularning hayotini muhofaza qilish uchun zarur bo'lgan shartlarni yaratadi. Bunday tizimning mavjudligi insonlarning huquq va erkinliklariga qarshi kelajakda muammo yuzaga kelmasligi uchun juda muhimdir. Shu bois, mazkur maqolaning asl maqsadi O'zbekistonda insonlarning huquq va erkinliklarini ta'minlashda milliy huquq tizimining ahamiyatini ko'rsatib berishdan iboratdir.

Inson huquq va erkinliklarini taminlashda milliy huquq tizimi, qonunlar, qarorlar, qabul qilingan xalqaro shartnomalar va boshqa qonuniy hujjatlardan iborat bo'lib, bir rkinlik, mexanizm, O'zbekiston Respublikasi, tamoyillar. mamlakat yoki davlatning xususiyati va tarixi asosida shakllangan bo'ladi [5]. Milliy huquq tizimi insonlarga huquqlarini va erkinliklarini ta'minlashga xizmat qiladi va ularni muhofaza qilish uchun qonunlar va mehanizmlar tuziladi. Bu tizim insonlarning hayotini muhofaza qilish, sog'lig'ini saqlash, o'zgardi qilish, adolatli sudga chaqirish va boshqa huquqiy masalalarni hal qilishga yordam beradi. Milliy huquq tizimi insonlarning huquqiy holatlarini nazorat qiladi va ularni muhofaza qilish uchun zarur bo'lgan qo'llanmalarni tuzadi. Bu tizim insonlar orasida baribirlikni ta'minlash, adolat va demokratiya prinsiplariga rioya qilish va insonlarning erkinligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan barcha shartlarni yaratishga yordam beradi.

Inson huquq va erkinliklarini ta'minlashda milliy huquq tizimining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat [3, 43]:

1. Insonlarning huquq va erkinliklarini ta'minlash: Milliy huquq tizimi insonlarning huquq va erkinliklarini ta'minlash uchun qonunlar va mehanizmlar tuzadi.
2. Huquqiy adolatni ta'minlash: Milliy huquq tizimi adolatli sudga chaqirish va boshqa huquqiy masalalarni hal qilishga yordam beradi.
3. Insonlarning hayotini muhofaza qilish: Milliy huquq tizimi insonlarning hayotini muhofaza qilish uchun zarur bo'lgan qo'llanmalarni tuzadi.

4. Tenglikni ta'minlash: Milliy huquq tizimi insonlar orasida tenglikni ta'minlash uchun shartlar yaratadi.

5. Adolat va demokratiya prinsiplariga rioya qilish: Milliy huquq tizimi adolat va demokratiya prinsiplariga rioya qilish uchun zarur bo'lgan barcha shartlarni yaratishga yordam beradi.

6. Insonlarning erkinligini ta'minlash: Milliy huquq tizimi insonlarning erkinligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan qo'llanmalarni tuzadi.

Bu tizim insonlarning huquq va erkinliklarini ta'minlashda barcha qurilishlardan foydalanadi. Huquqiy davlat prinsipi asosida ishlaydigan milliy huquq tizimi insonlarning huquqlarini himoya qilish, adolat tizimini ta'minlash, demokratiya prinsiplariga rioya qilish va boshqa insoniy qadriyatlarni ta'minlashga yordam beradi. Adolat tizimi insonlarning huquqlarini himoya qilishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, jinoiy jihatdan jarohat qilingan shaxslarga adolatli javobgarlik ko'rsatish, shaxslar o'rtasida munosabatlarni hal qilish va boshqa amallarni amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'ladi [4].

Huquqiy institutlar ham milliy huquq tizimi ichida muhim ahamiyatga ega bo'lib, insonlarning huquqlarini himoya qilish, adolat tizimini ta'minlash, demokratiya prinsiplariga rioya qilish va boshqa insoniy qadriyatlarni ta'minlashda hamkorlik qilishadi. Jamiyat ham insonlarning huquq va erkinliklarini ta'minlashda hamkorligi bilan ishlaydi. Insonlar o'z huquq va erkinliklarini bilish, ularga qarshi chiqqan xavf va jarohatlarga qarshi turish, huquqiy davlat prinsiplari asosida faoliyat yuritish va boshqa amallarni amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Barcha tashkilotlar insonlarning huquq va erkinliklarini ta'minlashda bir-biriga qarshi ishlaydilar va milliy huquq tizimining muhim qismlarini tashkil etishda hamkorlik qilishadi. Inson huquq va erkinliklarini ta'minlashda milliy huquq tizimi, huquqiy davlat prinsipi, adolat tizimi, huquqiy institutlar, jamiyat va insonlar o'rtasidagi hamkorlikning muhim ahamiyatga ega bo'lishi kerak.

Inson huquq va erkinliklarini ta'minlashda milliy huquq tizimining tamoyillari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Huquqiy davlat: Milliy huquq tizimi insonlarning huquq va erkinliklarini ta'minlashda huquqiy davlat prinsipi asosida ishlaydi. Huquqiy davlat insonlarning huquqlarini himoya qilish, adolat tizimini ta'minlash, demokratiya prinsiplariga rioya qilish va boshqa insoniy qadriyatlarni ta'minlashga yordam beradi.

2. Adolat tizimi: Milliy huquq tizimi insonlarning huquq va erkinliklarini himoya qilishda adolat tizimining muhim ahamiyatga ega bo'lishi kerak. Adolat tizimi insonlarning huquqlarini himoya qilish, jinoiy jihatdan jarohat qilingan shaxslarga adolatli javobgarlik ko'rsatish, shaxslar o'rtasida munosabatlarni hal qilish va boshqa amallarni amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

3. Huquqiy institutlar: Milliy huquq tizimi insonlarning huquq va erkinliklarini ta'minlashda huquqiy institutlar kabi muhim tashkilotlarning hamkorligi bilan ishlaydi. Huquqiy institutlar insonlarning huquqlarini himoya qilish, adolat tizimini ta'minlash, demokratiya prinsiplariga rioya qilish va boshqa insoniy qadriyatlarni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

4. Jamiyat: Milliy huquq tizimi insonlarning huquq va erkinliklarini ta'minlashda jamiyatning hamkorligi ham muhim ahamiyatga ega. Jamiyat insonlarning huquqlarini himoya qilish, adolat tizimini ta'minlash, demokratiya prinsiplariga rioya qilish va boshqa insoniy qadriyatlarni ta'minlashda o'z hissasini o'z ichiga oladi.

5. Insonlar: Milliy huquq tizimi insonlarning huquq va erkinliklarini ta'minlashda insonlarning o'z hissasiga muhim ahamiyat beradi. Insonlar o'z huquq va erkinliklarini bilish, ularga qarshi chiqqan xavf va jarohatlarga qarshi turish, huquqiy davlat prinsiplari asosida faoliyat yuritish va boshqa amallarni amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa. Milliy huquq tizimi insonlarning huquq va erkinliklarini qonunlar va qarorlar orqali himoya qiladi. Bu tizim insonlarning hayotini muhofaza qilish, adolat va demokratiya prinsiplariga rioya qilish, erkinligini ta'minlash va boshqa insoniy qadriyatlarni ta'minlashga yordam beradi. Milliy huquq tizimi insonlarning huquqlarini ta'minlashda davlat organlari, adliya tizimi va boshqa huquqiy institutlar kabi muhim tashkilotlarning hamkorligi bilan ishlaydi. Bu tizim insonlarning huquq va erkinliklarini ta'minlashda juda muhim ahamiyatga ega va kelajakda ham insoniy qadriyatlarni ta'minlashda katta ahamiyatga ega bo'ladi.

References:

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitusiyasi. -T.: «O'zbekiston», 2019
2. Milliy tiklanishdan milliy yuksalish sari. o'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev asarlari va ma'ruzalaridan olingan fikrlar. - Toshkent: "Yoshlar nashriyot uyi", 2019.
3. Xayitov X., Mirzayev R. Fuqarolarning o'zini-o'zi boshqarish organli faoliyatining huquqiy asoslari. - T.: TDYUU, 2013. - 43 b.
4. O.T.Xusanov, N.K.Jamalov,N.M. Akayeva N.F.Saydalijodjayeva Konstitutsiyaviy huquq. O'quv qo'llanma. T.-2020
5. А.Саидов. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси: Мустақиллик ва демократик тараққиёт ҳуқуқий асоси. Т., Ўзбекистон. 2012.